

Posudek oponenta na bakalářskou práci Andrei. Balíkové Význam romské rodiny coby sociální opory u Romů ve vybrané lokalitě v Táboře.

Předložený text je rozčleněn do tří kapitol zabývajících se teorií a prakticky do jedné, prezentující realizaci a výsledky šetření. Autorka si stanovila cíl práce popis toho, jaký význam má romská rodina jako sociální opora pro své členy. Vzala si na pomoc zejména poznatky sociální práce a psychologie a pokouší se je aplikovat na problematiku romských rodin.

Už samotný úvod však působí poněkud rozporně. V druhém odstavci autorka píše, že romské rodiny jsou početné, vyznačují se vysokou soudržností a solidaritou, což je ideální pro poskytování sociální opory.. Dále uvádí, že romská soudržnost se vlivem společnosti pomalu vytrácí. Žel příliš nespécifikuje zmiňovaný konkrétní vliv společnosti.

Ve všech kapitolách se více méně zabývá problematikou Romů a snaží se o propojení fungování romské rodiny a její schopnosti být sociální oporou. V první kapitole, na s. 9 správně uvádí, že naplnění rolí je spojeno s autoritou, komunikací a se snahou řešit problémy a čelit konfliktům života. Fungující rodina musí umět reagovat na změny, které život přináší.

Tyto požadavky však dostatečně neaplikuje na faktické působení romské rodiny. Zdůrazňuje její vysokou soudržnost, solidaritu a sounáležitost. Dalšími aspekty se však nezabývá. Připomíná, že rodina je základní institucí romského společenství a představuje pro tuto komunitu největší a nejdůležitější hodnotu. Místo rozvinutí této myšlenky se v další kapitole zabývá vymezením tří typů rodin na základě kulturologických studií v romské osadě a jaksi zapomíná, že cílem její analýzy je situace městských romských rodin v Táboře. Mohla možná využít např. poznatky o životě romských rodin v Českém Krumlově.

Druhá kapitola se zabývá jednotlivými typy romských rodin. V části nukleární romská rodina jsou uvedeny obecné poznatky týkající se rodiny, které by mohly patřit do první kapitoly. O další části kapitoly platí to, co jsem již konstatoval, poznatky o komplexní rodině a fajtě jsou čerpány z publikace o Příbuzenství v romské osadě. Jak ukazují samotné poznatky autorky ve městě se rodinná situace Romů vyvíjí pravděpodobně jinak.

Třetí kapitola je věnovaná charakteristice sociální opory.. Vedle obecných rysů autorka aplikuje problematiku na romské rodiny a pojednává o jednotlivých typech opory: instrumentální, informační, emocionální a hodnotící.

V rámci instrumentální opory autorka konstatuje, že rodinná solidarita vede k tomu, že Romové neřeší budoucnost. Je otázka, zda neřešení budoucnosti nesouvisí více např. s mentalitou, tradicemi, způsobem života či dalšími faktory. V části „Odvrácená strana sociální opory a její projevy u Romů“ konstatuje konkrétní projevy negativního dopadu romské rodinné výchovy. V této souvislosti se zmiňuje o zanedbávání školního vzdělání a spojuje tuto okolnost s upřednostněním potřeb celé rodiny před úspěchem jednotlivce, resp. s narůstajícími nároky ze strany rodiny.

Praktická část je věnovaná metodice šetření a výsledkům. Autorka použila techniku polostrukturovaného rozhovoru. Výsledky předkládá dvěma způsoby, interpretací problémových okruhů a formou kazuistik. Neuvádí však jakým způsobem získala doslovné odpovědi.

Z výsledků vyplývá, že rodiny tvoří rodiče a jejich děti, bez širšího příbuzenského zázemí. Tato skutečnost se promítá i do frekvence vzájemných návštěv mezi širším příbuzenstvem. Největší problém vyvolává v romských rodinách nedostatek financí. Tato okolnost může zásadně ovlivnit i další stránky jejich života, např. školní prospěch dětí. Výzkum se dotkl i doposud existujících tradic, v současné době nejčastěji projevujících se prostřednictvím pohřbů.

Z rozhovorů vyplývá, že všichni rodiče přejí dětem lepší školní vzdělání, než mají sami. K tomu využívají i komunitní centrum (i zde se objevuje rozpor s konstatováním v teoretické části o zanedbávání školního vzdělání kvůli rodinným povinnostem).

V části diskuse se autorka s jednotlivými rozpory vyrovnává a v závěru nastoluje nové výzkumné náměty.

V diskusi by měla autorka alespoň stručně vysvětlit, jak se vytrácí romská soudržnost vlivem společností a která z funkcí romské rodiny by se především měla cílevědomě rozvíjet ze strany sociálních pracovníků.

Autorka cíl práce určitě naplnila, zejména prostřednictvím praktické části práce. Splňuje všechny požadavky. Z hlediska formulace se dopustila jen jedné „nešikovnosti“, když napsala, že lidé žijící v trvalých partnerských vztazích jsou spokojenější, zdravější a umírají déle (s. 14).

Práci doporučuji k obhajobě.

dr. Ján Mišovič. CSc.

V Praze 2.května 2011